

Кізім Світлана Степанівна,

к. п. н., доцент

Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла

Коцюбинського, м. Вінниця, Україна

Жагло Яна Олексіївна,

вчитель інформатики

Літинський опорний заклад загальної середньої освіти I-III ступенів №1

Літинської селищної ради Вінницької області, Україна

ВИКОРИСТАННЯ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ КВАЛІФІКОВАНИХ РОБІТНИКІВ

У статті представлено особливості використання дистанційного навчання у закладах професійної (професійно-технічної) освіти. Відзначено, що одним із основних елементом дистанційної освіти є дистанційний курс. Дистанційний курс є навчально-методичний комплекс, який не просто містить електронний контент, а запрограмований на автоматизовану інтерактивну навчальну взаємодію учасників освітнього процесу в умовах організації дистанційного навчання.

The article presents the peculiarities of the use of distance learning in vocational (technical) education. It is noted that one of the main elements of distance education is a distance course. The distance course is an educational and methodical complex, which not only contains electronic content, but is programmed for automated interactive educational interaction of participants in the educational process in the organization of distance learning.

Заклади професійної (професійно-технічної) освіти, професійно (професійно-технічна) освіта, кваліфіковані робітники, професійна підготовка, дистанційне навчання, дистанційний курс, інтерактивна взаємодія.

Institutions of professional (vocational) education, vocational (vocational) education, skilled workers, vocational training, distance learning, distance learning,

interactive interaction.

Нині в системі професійної (професійно-технічної) освіти України актуальною є проблема системного застосування цифрових технологій педагогічними працівниками у закладах професійної (професійно-технічної) освіти, оскільки їх інформатизація та цілеспрямоване застосування цифрових технологій неможливі без їхньої активної участі, творчості та ініціативності. Особливо гостро це проявилось в контексті впровадження дистанційного навчання в систему професійної (професійно-технічної) освіти.

Мета роботи полягає у висвітленні особливостей використання дистанційного навчання у професійній підготовці майбутніх кваліфікованих робітників.

Структура організаційного забезпечення дистанційного навчання учнів у закладах професійної (професійно-технічної) освіти складається із п'яти основних взаємопов'язаних складових, які визначають успішність процесу його запуску та забезпечують подальше функціонування й розвиток, а саме: нормативно-правова, кадрова, навчально-методична, технічна та фінансова.

Для впровадження та забезпечення організації дистанційного навчання необхідною є наявність у закладах професійної (професійно-технічної) освіти підготовленого кадрового складу. Мова йде не лише про опанування викладачами закладу цифрових технологій, а про уміння вибудовувати дистанційний освітній процес, про знання можливостей та шляхів використання інструментарію спеціалізованих програмних комплексів для вибудовування індивідуальних освітніх траєкторій учнів, розуміння та володіння методами інтерактивної взаємодії між учасниками освітнього процесу тощо. Важливо враховувати, що можливості впливу на процес навчання учнів у сучасних системах керування навчанням (LMS) залежатиме від ролі педагогічного працівника в курсі. Окрім того, потрібно підготувати й самих учнів до особливостей дистанційного навчального процесу, адже, попри їхнє добре володіння комп'ютерною технікою, сучасними мобільними пристроями, природньої гармонійної присутності мережі Інтернет у їхньому життєвому полі [2].

Основою навчально-методичної складової дистанційного навчання є, насамперед, дистанційний курс. Дистанційний курс являє собою повноцінний навчально-методичний комплекс, який не просто перенесений в електронну форму, а запрограмований на автоматизовану інтерактивну навчальну взаємодію з учнем. Окрім того, важливою властивістю дистанційного курсу є утворення власного «середовища курсу» в межах якого відбувається освітня взаємодія всіх його учасників. Таким чином, навчально-методична складова є аспектом медіадидактики [3].

Специфіка дистанційного навчання у закладах професійної (професійно-технічної) освіти полягає у тому, що воно здійснюється за допомогою комп'ютерних технологій. Вони зумовлюють і забезпечують широке коло можливостей спеціальних систем дистанційного навчання та мережі Інтернет. Дистанційне навчання існує доти, доки всі його учасники мають відповідні засоби доступу, інтерактивної взаємодії, створення та керування навчальним контентом. Таким чином, технічна складова є базою для дистанційного професійного навчання. Важливо, щоб технічна складова задовольняла потреби трьох основних категорій користувачів – педагогічних працівників, учнів та адміністраторів [3].

Складовою, яка часто має вирішальний вплив на всі аспекти дистанційного навчання, є фінансова. Пов'язано це, насамперед, із тим, що недостатнє фінансове забезпечення у закладах професійної (професійно-технічної) освіти впливає на всі сфери їхньої діяльності. По-друге, питання фінансового забезпечення дистанційного навчання досі не регламентоване в нормативно-правовому освітньому полі України. Кожен заклад, який впроваджує в себе дистанційне навчання, самостійно розробляє необхідну документальну основу. Варто зазначити, що окремі педагогічні працівники закладів професійної (професійно-технічної) освіти, самостійно опановують можливості систем дистанційного навчання, часто роблять це вузько, в межах власної конкретної педагогічної проблеми. Такий підхід не сприяє набуттю ними системного досвіду для впровадження дистанційного навчання широко, поза межами конкретної дисципліни. Тому, коли постає питання про

фінансове забезпечення процесу дистанційного навчання у конкретному закладі професійної (професійно-технічної) освіти, то відсутність відповідного досвіду та фінансових нормативних документів щодо дистанційного навчання стають значним стримуючим чинником його впровадження [5].

Усі перераховані складові знаходяться у складній системі взаємозв'язків та взаємовпливів. Так, наприклад, недоліки кадрового забезпечення можуть вплинути на ефективність роботи системи дистанційного навчання, а погане навчально-методичне забезпечення призведе до низького рівня опанування учнями навчальним матеріалом, що, в свою чергу, призведе до виникнення негативного досвіду дистанційного навчання. Проблеми фінансового забезпечення впливатимуть на способи технічної реалізації дистанційного навчання, що може значно ускладнити різні аспекти освітньої взаємодії між усіма учасниками дистанційного навчання й негативно вплине на його темп та результативність.

Найбільш оптимальним способом забезпечення дистанційного навчання у закладах професійно-технічної освіти вважаємо використання спеціалізованого програмного забезпечення – систем дистанційного навчання. Вони мають істотні переваги перед іншими завдяки автоматизації багатьох навчальних процесів та покращеному збору й представленню (журналюванню) важливих педагогічних даних.

Основною одиницею в дистанційному навчанні, як вже було сказано, є дистанційний курс. Досвід упровадження дистанційного навчання в загальній середній та вищій освіті вказує на те, що завдання зі створення якісного дистанційного курсу не може бути покладене виключно на педагогів, адже дистанційний курс – це не просто сукупність навчального контенту, який є доступним для учнів, а, насамперед, педагогічний програмний комплекс, який забезпечує проведення повноцінного навчання, що базується на відповідних дидактичних принципах з урахуванням специфіки мережевої взаємодії учасників та особливостей його програмної реалізації. Близькими до поняття «дистанційний курс» за повнотою реалізації та об'ємом педагогічних

технологій є поняття «педагогічний кейс» з певного предмета, або «навчально-методичний комплекс». Виходячи з цього, дистанційний курс складається з освітньо-змістової, освітньо-процесуальної, технічної та мультимедійної складових.

Таким чином, для забезпечення якості освітньо-змістової складової дистанційного курсу важливо залучити фахівця з відповідної галузі (наприклад, майстра виробничого навчання або викладача спеціальних дисциплін). Для забезпечення коректності педагогічних процесів (вибудовування індивідуальних освітніх траєкторій, інтерактивної взаємодії тощо) важливо залучити до розробки дистанційного курсу фахівця з освіти. Для коректного програмування структури курсу, переносу освітньо-змістової складової у цифрову форму, інтеграції різноманітних зовнішніх сервісів тощо необхідно залучити відповідного фахівця з програмування. Окремо, для забезпечення високої якості авторського контенту, формування візуального ряду та вигляду дистанційного курсу, а особливо його мультимедійних елементів, які значно впливають на рівень опанування навчального змісту, важливо залучити дизайнера цифрового контенту.

Отже, для організації дистанційного навчання у структурі професійно-технічного навчального закладу необхідно створити центр дистанційного навчання, який забезпечить функціонування зазначених структурних складових та продукування якісних дистанційних курсів.

Список літератури

1. Биков В.Ю. Проблеми та перспективи інформатизації системи освіти в Україні / В.Ю. Биков // Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 2 : Комп'ютерно-орієнтовані системи навчання. – 2012. – № 13. – С. 3-18
2. Букач А. Про сервіси Google // Дистанційний курс. URL: <https://sites.google.com/site/edugservis/home>
3. Використання платформи дистанційного навчання e-learning.org.ua в освітньому процесі професійно-технічного навчального закладу [Електронний ресурс] : матеріали наук.-практ. семінару (м. Київ, 26 квітня 2016 р.). / Ін-т проф.-тех. освіти НАПН України; Українська інж.-пед. академія/ [ред. кол.:

Петренко Л. М. та ін.]. - К.: ІІТО НАПН України, 2016. – 53 с. - Режим доступу:
<http://ivet-ua.science/publications/mk/373-seminar-20160426>

4. Дистанційне навчання в країнах Європи та США і перспективи для України// Інформаційне забезпечення навчально-виховного процесу: інноваційні засоби технології: монографія/ [В. Ю. Биков, О. О. Гриценчук, Ю. О. Жук та ін.]; наук. ред. Биков В. Ю., Овчарук О. В.// Академія педагогічних наук України, Інститут засобів навчання. – Київ: Атіка, 2019. – С. 77-140.

5. Чугай О. Ю. Змішане або гібридне навчання як трансформація традиційної освітньої моделі/ О. Ю. Чугай // Новітні освітні технології в контексті Євроінтеграції: Матеріали X міжнар. наук.-пр. конференції. 14 січня 2020 р. – К. : ЦУЛ. – С. 154–158